

International bilingual journal in
Humanities & social Sciences

Millennium

მილენიუმი

Academy for Digital
Humanities - Georgia

Vol. 4
2026

The Bilingual Scientific Online Journal of the Academy for Digital Humanities

in Humanities and Social Science

დიგიტალური ჰუმანიტარიის აკადემია - საქართველოს

ორენოვანი საერთაშორისო ახალგაზრდული სამეცნიერო ონლაინჟურნალი

მილენიუმი

Millennium

Volume 4

Tbilisi/თბილისი

2026

The peer-reviewed bilingual scientific online journal **Millennium** was initiated by the founders of the Academy for Digital Humanities and is designed for young researchers working in Humanities and Social Sciences – master students, doctoral students and postdocs. Millennium aims to promote the academic development of a new generation of scientists by creating an academic platform for young researchers working in the Humanities and Social Sciences to publish scientific papers.

დიგიტალური ჰუმანიტარიის აკადემიის რეცენზირებადი ელექტრონული ბილინგუური სამეცნიერო ჟურნალი „მილენიუმი“ დაარსდა დიგიტალური ჰუმანიტარიის აკადემიის დამფუძნებელთა მიერ და განკუთვნილია ჰუმანიტარიაში და სოციალურ მეცნიერებებში მოღვაწე ახალგაზრდა მკვლევართათვის - მაგისტრანტების, დოქტორანტებისა და პოსტდოქტორანტებისათვის. ჟურნალი „მილენიუმი“ მიზნად ისახავს მეცნიერთა ახალი თაობის აკადემიური განვითარების ხელშეწყობას - ჰუმანიტარულ დარგებსა და სოციალურ მეცნიერებებში მომუშავე ახალგაზრდა სპეციალისტებისათვის აკადემიური პლატფორმის შექმნას სამეცნიერო ნაშრომების გამოსაქვეყნებლად.

Scientific Council:

Chairman of the Scientific Council: Manana Tandaschwili (Germany)

Members of the Scientific Council: Manana Tandaschwili (Germany), Jost Gippert (Germany), Gerd Carling (Germany), Iryna Gurevych (Germany), Khatuna Beridze (Georgia), Emzar Jgerenaia (Georgia), Vakhtang Litcheli (Georgia), Rati Skhirtladze (Georgia)

Secretary of the Scientific Council: Sarah Dopierala (USA)

სამეცნიერო საბჭო:

სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე: მანანა თანდაშვილი (გერმანია)

სამეცნიერო საბჭოს წევრები: იოსტ გიპერტი (გერმანია), გერდ კარლინგი (გერმანია), ირინა გურევიჩი (გერმანია), ხათუნა ბერიძე (საქართველო), ემზარ ჯგერენაია (საქართველო), ვახტანგ ლიჩელი (საქართველო), რატი სხირტლაძე (საქართველო), ნანა ლოლაძე (საქართველო).

სამეცნიერო საბჭოს მდივანი: სარა დოპიერალა (აშშ)

Editorial Board:

Mariam Kamarauli (Editor-in-Chief), Eka Kvirkvelia (Editor), Mzia Khakhutaishvili, Maia Kuktchishvili, Mariam Matiashvili, Mariam Rukhadze, Giorgi Jgharkava (Executive Secretary), Mariam Gobianidze, Zviad Zalikiani.

სარედაქციო საბჭო:

სარედაქციო საბჭო: მარიამ ყამარაული (მთავარი რედაქტორი), ეკა კვირკველია (რედაქტორი), მზია ხახუტაიშვილი, მაია კუქიშვილი, მარიამ რუხაძე, გიორგი ჯღარკავა (აღმასრულებელი მდივანი), მარიამ გობიანიძე, ზვიად ზალიკიანი.

დიგიტალური
ჰუმანიტარიის
აკადემია

© Academy for Digital Humanities - Georgia

© დიგიტალური ჰუმანიტარიის აკადემია - საქართველო

ISSN 2960-9887 (Online)

Millennium, Volum 4

მილენიუმი, ტომი 4

Content / სარჩევი

I. Kartvelian Languages / ქართველური ენები

- ელზა ასანიძე (ივ. ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი) 5
კომპოზიციის ინდექსი ქართველურ ენებში

Elza Asanidze (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University)
The Composition Index in Kartvelian Languages

II. Linguistics / ლინგვისტიკა

- თამაზ დევიძე (აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი) 32
სემანტიკური ტრანზიციის სინტაქსური მახასიათებლები ახალი იადგარის
დიდმარხვის ჰიმნოგრაფიაში

Tamaz Devidze (Akaki Tsereteli State University)
Syntactic Features of Semantic Transition in the Lenten Hymnody of the New Iadgari

- დავით იობიძე (აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი) 49
მიცემითობრუნვიანი აქტანტისა და ვითარებითობრუნვიანი სახელის ფუნქციურ-
სემანტიკური დიფერენციაცია ძველ ქართულში: ერთი გელათური თარგმანის
მეტატექსტის საფუძველზე

David Iobidze (Akaki Tsereteli State University, Georgia)
The Functional-semantic Differentiation of a Dative-marked Actant
and an Adverbial-case Noun in an Old Georgian: Based on the Metatext of a Gelatian Translation

III. Manuscript Studies / ხელნაწერთა კვლევა

- სანდრო ცხვედაძე (ჰამბურგის უნივერსიტეტი, ხელნაწერ კულტურათა შემსწავლელი 72
ცენტრი)
ბერძნული სახარება-ლექციონარი Paris, BnF, grec 279 და ჟალიის (ღალიის) ქართული
მონასტერი კვიპროსზე

Sandro Tskhvedadze (University of Hamburg, CSMC)
The Greek Gospel Lectionary Paris, BnF, grec 279 and the Georgian Monastery of Gialia in Cyprus

IV. Digital Rustvelology / დიგიტალური რუსთველოლოგია

- იანიკ ლიდტკე (გოთე ფრანკფურტის უნივერსიტეტი) 94
მარგალიტის ეკვივალენტები რუსთაველის „ვეფხისტყაოსნის“ ორ ესპანურ
თარგმანში: კორპუსზე დაფუძნებული კვლევა

Jannik Liedtke (Goethe Frankfurt University)
Equivalent Renderings of the Georgian Lexeme *margaliti* in Two Spanish Translations of Rustaveli's
The Knight in the Panther's Skin: A Corpus-Based Translation Study

V. Communication Studies / მედია და კომუნიკაცია

- ნინო კვიტაშვილი** (საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი) 133
სამეცნიერო ჟურნალისტიკის ენა ციფრულ მედიაგარემოში
(ქართული მულტიმედიაური გამოცემების მიხედვით)
- Nino Kvitashvili** (Georgian Technical University)
The Language of Science Journalism in the Digital Media Environment (According to Georgian Multimedia Publications)
- კიმ სპოლიარევიჩი** (ჰესენის მთავარი სახელმწიფო არქივი, ვისბადენი, გერმანია) 164
ხორვატული მედიის პერსპექტივა ნაციონალ-სოციალისტური გერმანიის შესახებ
- Kim Spoljarevic** (Hessian Main State Archive, Wiesbaden)
The Croatian Media's Perspective on National Socialist Germany
- ლევან ქათამაძე** (ლევან კირკლენდის სტიპენდიანტი ვარშავის უნივერსიტეტში) 191
სტრუქტურული აცდენა სამოქალაქო კამპანიებში: კამპანიის ადაპტაციური
არქიტექტურის მოდელი (ACAM)
- Levan Katamadze** (Lane Kirkland Fellow at the University of Warsaw)
Structural Misalignment in Civic Campaigns: The Adaptive Campaign Architecture Model (ACAM)

VI. Political Linguistics / პოლიტიკური ლინგვისტიკა

- თამარ გუჩუა** (აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი) 212
ზემოთ/ქვემოთ და წინ/უკან: ორიენტაციული მეტაფორები ქართულ პოლიტიკურ
დისკურსში
- Tamar Guchua** (Akaki Tsereteli State University)
Upward/Downward and Forward/Backward: Orientational Metaphors in Georgian Political
Discourse
- იულიან ჰაშე** (ფრანკფურტის გოეთეს უნივერსიტეტი) 232
საქართველოს პრეზიდენტების საინაუგურაციო გამოსვლების კორპუსზე
დაფუძნებული კვლევა (1991-2024)
- Julian Hasche** (Goethe Frankfurt University)
A Corpus-Driven Analysis of the Inaugural Speeches of Georgian Presidents (1991-2024)
- ანასტასია ყამარაული** (ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი) 263
ფუნქციური სიტყვების ანალიზი ქართულ პოლიტიკურ დისკურსში: ახალი
პერსპექტივა
- Anastasia Kamarauli** (Batumi Shota Rustaveli State University)
Analysis of Functional Words in Georgian Political Discourse: a New Perspective

The Functional-semantic Differentiation of a Dative-marked Actant and an Adverbial-case Noun in an Old Georgian: Based on the Metatext of a Gelatian Translation¹

David Iobidze

(Akaki Tsereteli State University, Georgia)

DOI: 10.62235/mln.4.2026.12152

davit.iobidze@atsu.edu.ge || ORCID: [0000-0002-4758-1258](https://orcid.org/0000-0002-4758-1258)

Abstract: This study explores the functional differentiation between the dative and adverbial cases in Old Georgian theological texts. It demonstrates that the choice between these cases is not merely morphological but carries significant semantic weight, shaping the logical accent and determining the relationship between the "defined" and "defining" components within the predicative structure.

In Old Georgian, the dative and adverbial cases exhibit nuanced distinctions that influence syntactic organization. While the dative often highlights relational or indirect object roles, the adverbial emphasizes means, manner, or circumstantial aspects. This alternation affects the pragmatic layering of the proposition, allowing for the precise expression of complex theological concepts where subtle shifts in emphasis alter interpretive depth.

Drawing on patristic and biblical examples, the analysis provides morphological breakdowns illustrating how switching between these cases modifies propositional content and predicate-argument relations. Furthermore, the paper establishes typological parallels with Ancient Greek.

The findings reveal that Old Georgian was a highly flexible language capable of encoding complex logical ideas through strategic case selection. This refined use of the dative-adverbial opposition contributed to the expressive power of ecclesiastical literature, enabling to mirror the conceptual precision of source texts while adapting them to the native grammatical framework.

Keywords: Metatext of the Gelatian translation, Morphosyntax, Dative–adverbial opposition, Functional-semantic differentiation, Accusativus duplex

Introduction

From a linguistic perspective, the syntactic flexibility of Old Georgian is most clearly manifested in translated ecclesiastical literature, where translators frequently navigate between multiple grammatically possible constructions. Such choices are not merely formal but carry significant semantic and logical implications, especially in texts of a theological character.

In the translation of theological discourse, semantic precision is of paramount importance, as it depends on the adequate adaptation of the source text's linguistic structures into the target language. Even a subtle grammatical shift may result in a doctrinal misinterpretation, particularly in contexts where linguistic form is closely tied to dogmatic meaning.

¹ This research has been supported by Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia (SRNSFG) [grant number YS-24-496].

Within this framework, the present study examines the functional opposition between the dative case and the masdar in the adverbial case in Old Georgian. This opposition extends beyond morphology and plays a decisive role in shaping the semantic orientation of the utterance. Specifically, constructions with the dative case tend to present a given unit as the entity being defined, whereas adverbial (masdar) constructions function predicatively, assigning a property to another element. Thus, the formal choice of case determines not only the syntactic configuration but also the logical structure of the statement, indicating which element serves as the subject of predication and which as its defining attribute.

The aim of this article is to demonstrate how this grammatical opposition operates in a concrete textual context and to show that it constitutes a deliberate and meaningful translational strategy rather than a purely stylistic variation. Particular attention is paid to the ways in which case selection contributes to the precise articulation of theological concepts.

The main focus of the article is a metatextual insertion of a linguistic nature in the text of the Gelatian translation of the thirteenth dogmatic–polemical treatise of Saint Maximus the Confessor, specifically in the passage where he discusses the doctrine of the Holy Trinity. This passage is of special interest, as it reflects an explicit awareness of linguistic form and its interpretative consequences.

The Gelatian translation in question, which dates to the twelfth century, is preserved in manuscript form in the Kutaisi State Historical Museum under the shelfmark K14. It is a substantial codex containing the works of Maximus the Confessor, including Old Georgian translations of ten polemical treatises. Since no critical Greek edition of these treatises has been published, the present study relies directly on the evidence of the extant Greek manuscripts.

The following sources are used in this study: K14 = Gelatian collection (12th c.); A = Angelicus 120 (11th c.); N = Coislinianus 90 (12th c.); Va = Vaticanus (12th c.); M = Monacensis gr. 363 (12th c.); Par = Grec 886 (13th c.).² Since the Gelatian manuscript is, from a textual-critical perspective, the closest to manuscript N, I will cite the relevant examples only from this manuscript. If a different reading is found in any other Greek manuscript, in that case the data will also be presented from that manuscript.

1. Methodology

This study adopts a qualitative, philological–linguistic methodology combining morphosyntactic analysis, functional-semantic interpretation, and comparative translation analysis. The aim is to identify how case selection in Old Georgian encodes semantic distinctions and restructures the syntactic patterns of the source text.

² Access to the manuscripts was obtained via online repositories. The manuscripts are available in digital form on the internet, and the corresponding URLs are listed in the bibliography appended to the article. Furthermore, the manuscripts are identified by abbreviated sigla, while their codicological descriptions (including their place of preservation and date) are provided in the bibliography.

The research is based on a close reading of primary manuscript sources, with particular focus on the Gelatian codex K14. The analysis incorporates parallel examination of corresponding Greek manuscript traditions (A, N, Va, M, Par), allowing for a source–target alignment of constructions. Special attention is given to passages containing *accusativus duplex* constructions in Greek, as these provide a productive basis for observing structural transformation in translation.

The study employs morphosyntactic analysis, identifying the formal properties of relevant constructions in both languages. This includes the classification of case forms (accusative, dative, adverbial), the identification of syntactic roles (direct object, indirect object, predicative element), and the mapping of predicate–argument structures. The analysis distinguishes between Limitative (object) and Delimitative (predicative) functions, tracing how these are encoded differently in Greek and Georgian.

A functional-semantic approach is applied in order to interpret the roles of sentence constituents beyond their formal marking. In this framework, particular attention is paid to the distinction between “defined” (characterized) and “defining” (characterizing) elements, and to how this distinction is either neutralized (in Greek) or formally differentiated (in Georgian). The study examines how case alternation affects semantic focus, logical structure, and interpretability.

The research integrates a comparative–typological perspective, contrasting the Greek morphosyntactic system (which allows more than two accusative objects) with the Georgian system (which redistributes semantic roles across different case forms). This comparison highlights broader typological tendencies in argument structure and case marking.

The study includes an analysis of metatextual annotations found in the manuscript. These are treated as evidence of conscious linguistic reflection by the medieval scribe, revealing an awareness of ambiguity and an intentional strategy to resolve it. The metatext is analyzed as an interpretative tool that clarifies the functional-semantic structure of the main text.

Through this multi-layered methodology – combining morphosyntax, semantics, and translation studies—the article demonstrates that case selection in Old Georgian operates as a systematic and meaningful mechanism for encoding logical and interpretative distinctions.

2. Results and Discussion

The analysis in this article proceeds according to the following scheme:

- A feature of Ancient Greek morphosyntax: *accusativus duplex*
- Formal differentiation for functional-semantic emphasis
- Manuscript paratext: a linguistically oriented marginal addition (see Fig. 1)

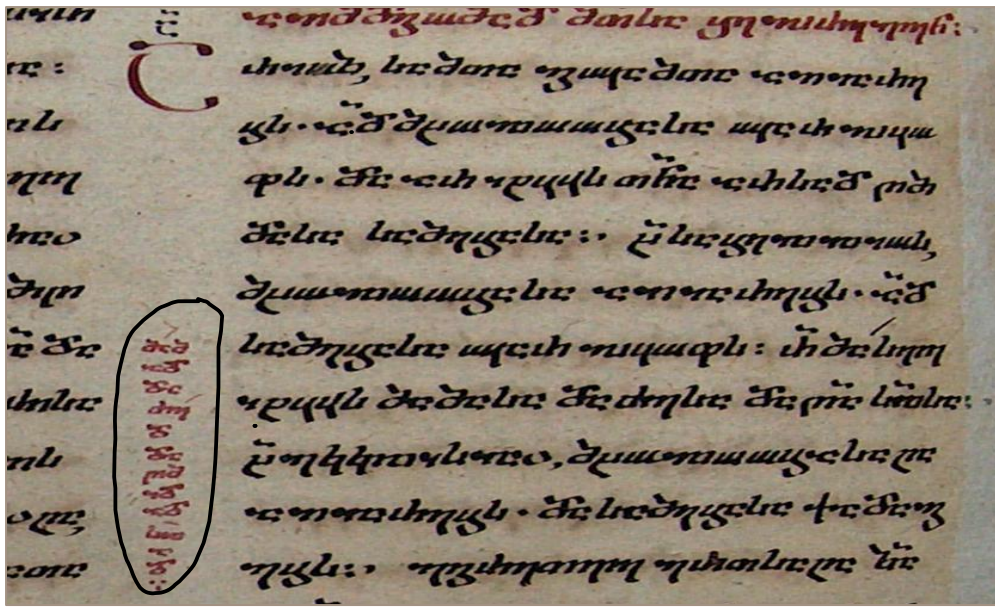

Fig. 1: K14, 165vII³

In addition to the main text in the Fig. 1, there is a marginal note which serves as the main inspiration for the present article. It is precisely the determination of its function that underpins the central thesis of this study: in the Georgian language, case form, beyond its morphosyntactic function, also carries a semantic emphasis.

This may be a well-known proposition; however, any such statement gains greater credibility when supported by concrete examples, and the paratext in the manuscript precisely represents such an example:

- (1)

მამად	და	ძედ	და	წმიდად სულად.
mamad	da	zed	da	cmidad sulad.
Father:ADV.SG	and	Son:ADV.SG	and	holy Spirit:ADV.SG

 'Father, Son, and Holy Spirit.' (K14, 165vII)

In this case, it is an adverbial case form. It clearly shows how a Gelatian scribe shifts the semantic emphasis of the main text by substituting one case form for another. Before proceeding to a direct discussion of the linguistic fact itself, it is necessary to provide a brief grammatical excursus, namely on the issue of the direct object in Ancient Greek and Georgian.

In Ancient Greek, only one case indicates the direct object, namely the accusative. In this respect, Ancient Greek differs from the Georgian language, where the dative and nominative case forms indicate the direct object.

³ II = Second column.

2.1. One feature of Ancient Greek morphosyntax: the *accusativus duplex* (double accusative construction)

Regarding the expression of the direct object, Ancient Greek is characterized by a particular morphosyntactic feature: In a construction of *accusativus duplex*, two direct objects may be expressed, each with a distinct semantic function; this type of construction is known as *accusativus duplex*. In the *accusativus duplex* construction, the verb is associated with two direct objects, one of which is the accusative of a person (*accusativus personae*), and the other the accusative of a thing (*accusativus rei*).

This syntactic pattern, characteristic of Ancient Greek, involves verbs that govern both a person and a thing simultaneously. Typically, the *accusativus personae* denotes the entity affected (often a person who is taught, asked, informed, etc.), while the *accusativus rei* expresses the content or object involved in the action. For example, in constructions with verbs like “to teach,” “to ask,” or “to inform,” one accusative refers to the person receiving the action, and the other to the information or thing transmitted. This dual-object structure reflects a close integration of semantic roles within a single verbal predicate and poses interesting challenges for translation into languages that do not naturally permit two direct objects of this kind (Urushadze 1969:306; Janzina 2014:102).

- (2) *καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ... πολλά*
kai edidasken autous ... polla
 and teach.IPFV.3SG 3PL.ACC ... many.ACC.PL
 ‘And he was teaching them many things.’ (GNT, Mark 4:2)

- (3) *ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα*
Ekeînos hymâs didáxei pánta
 DEM.NOM.SG 2PL.ACC teach.FUT.3SG all.ACC.PL
 ‘He will teach you all things.’ (GNT, John 14:26)

In Greek constructions with two direct objects (i.e., double accusative), in Georgian one of them is rendered as an indirect object, while the other remains a direct object. This reflects a contrast in the morphosyntax of the Greek and Georgian languages. In Georgian, these arguments are expressed in the following way:

(4)	<i>autous</i>
mat.IO	Accusativus personae	<i>hymâs</i>
tkven.IO
	<i>polla</i>
bevrs.DO	Accusativus rei⁴	<i>pánta</i>
qvelapers.DO

⁴ The accusative of the person is the external object; the accusative of the thing is sometimes a cognate accusative (internal accusative) (Smyth 1920: *1629)

If we consider (4) in relation to the previous two, it becomes clear that in Georgian two arguments are expressed as indirect objects, whereas in the Greek construction all complements are realized as direct objects. This is the first type of the Greek *accusativus duplex* construction, in which one direct object is the accusative of a person and the other is the accusative of a thing.

In the second type of the Greek *accusativus duplex* construction, the verb is again associated with two direct objects, one of which is the accusative of a person and the other an accusative of predication (naming). It is precisely the latter that introduces a difference in relation to the first type of the *accusativus duplex* construction. This second direct object enters the construction with a specific function, namely to characterize the direct object referred to as the accusative of the person. For example:

- (5) *ὁμολογεῖ* *αὐτόν* *θεόν.*
homologeí *auton* *Theon.*
 confess.PRS.3SG He.ACC.SG God.ACC.SG
 ‘He confesses him (as) God.’
-
- *auton*
 mas = DO
 - *Theon*
ymertad = predicate nominal
- (6) *νομίζω* *σε* *ἐσθλόν.*
nomizō *se* *esthlon.*
 think.PRS.1SG you.ACC.SG noble.ACC.SG
 ‘I consider you noble.’ (Malinauskene 2002:66)
-
- *se*
 šen = DO
 - *Esthlon*
yirseulad = adverbial modifier

In the constructions of examples (4) and (5), in accordance with Greek morphosyntax, there are two direct objects, which are, naturally, in the accusative case. One is the accusative of the person, expressing the entity that is to be characterized by a certain quality, while the other is the accusative of predication (i.e., the defining accusative), by which the actant expressed by the accusative of the person is to be characterized.

In Georgian, the rendering of these two direct objects is fundamentally determined by the choice of case forms used to express them. The accusative of the person is rendered as a direct object, while the accusative of predication is expressed by means of an adverbial case form. This means that, in Georgian, we have a two-actant construction, whereas in Greek there is a three-actant construction.

Such a difference between the constructions is due to the fact that the *accusativus duplex* construction does not operate in Georgian. Consequently, the second direct object, which from a semantic point of view is the accusative of predication, cannot be represented in Georgian by the case forms of core actants, namely the nominative and dative. For this reason, an alternative case form enters the construction as the equivalent of the Greek direct object (the accusative of predication), namely an adverbial form, which in the Georgian sentence functions as a predicative element, that is, as a modifier of the direct object. The discussion can be represented in the following diagram:

(7)	• auton • Mas - He.DAT.SG • se - šen - you.DAT.SG	DO (Limitative Accusative)
(8)	• Theon - ymertad - God.ADV.SG • Esthlon - yirseulad - noble.ADV.SG	predicative nominal (Delimitative Accusative)

This diagram represents the functions of the actants in the construction in Georgian. From this, the following conclusion can be drawn: the Limitative Accusative is rendered by the dative case (in the present tense), while the Delimitative Accusative is expressed by an adverbial case form.

2.2. Formal differentiation for functional-semantic emphasis

As the analysis of specific examples has confirmed, formal differentiation of sentence constituents is an important phenomenon for establishing correct functional-semantic emphasis. It is a means by which clear accents are placed on particular elements of the sentence; in our case, these are the “defining” (Delimitative Accusative) and “defined” (Limitative Accusative) units. I will examine several examples from the Old Georgian translation of the dogmatic treatises of Maximus the Confessor.

- (9) *εἴπερ τὴν γνώμην εἶναι φασὶν*
eiper tēn gnōmēn einai phasin
 if-indeed the.ACC.SG mind.ACC.SG be.INF say.PRS.3PL
ὄρεξιν ἐνδιάθετον τῶν ἐφ' ἡμῖν.
orexin endiátheton tōn eph' hēmin.
 desire.ACC.SG inward.ACC.SG of-the.GEN.PL in-our-power
 'If indeed they say that *gnōmē* is an innate desire of those within our power.' (*Ad Marinum presbyterum*, CPG-7697.1; N, 231v, -13-12; PG 91, 17C)

In the cited example there are two direct objects. Since the case form of both objects is the accusative, it is difficult to distinguish their functional-semantic roles in the sentence, namely which one is the accusative of the person (the defined element) and which one is the predicative accusative (the defining element).

There is no such problem in determining the functional-semantic role in the Georgian translation of the text, since here the functional differentiation of sentence constituents (objects) is achieved through the differentiation of case forms. In this case, in Georgian the accusative of the person is rendered by the dative case form (in the present tense), while the predicative accusative is expressed by the adverbial case. Here is the corresponding Georgian translation:

- (10) *ჯერ-ჩინებას ყოფად იტყვან მოწლებითად წადიერებად* ჩუენ კუჭშეთად.
žer-činebasa qopad itqwan močleobitad čadierebad čuen kuēšetad. (K14, (278rI))
-

It is precisely through the differentiation of case forms that it is clarified which units in the sentence are the defined ones and which are the defining ones.

If the dative and adverbial case forms are used in reverse, then, naturally, the functional load will follow the specific case form, and as a result, the semantic aspect of the discourse will be impaired, meaning that the intended meaning will be disrupted. For example:

- (11) **ჯერ-ჩინებად ყოფად იტყვან მოწლებითა წადიერებასა* ჩუენ კუჭშეთასა.
žer-činebad qopad itqwan močleobitsa čadierebasa čuen kuēšetasa.
-

- (12) *τὴν* *δὲ* *λογικὴν* *δόξαν*
Tēn *de* *logikēn* *doksan*
the.ACC.SG but rational.ACC.SG opinion.ACC.SG
γνῶσιν *εἶναι* *λέγουσι*
gnōsin *einai* *legousi*
knowledge.ACC.SG be.INF say.PRS.3PL
‘And they say that rational opinion is knowledge.’ (*Ad Marinum presbyterum*, CPG-7697.1; N, 232r, 6; PG 91, 20A)

In this sentence as well, there are two direct objects expressed in the accusative case. It is difficult here to determine which direct object fulfills which function. As for its Georgian translation, however, the functions of the direct objects of the Greek construction are clearly distinguished, since they are formally differentiated: one appears in the dative case, while the other is in the adverbial case. Here is the Georgian translation:

- (13) *ხოლო სიტყვერსა თნებასა მეცნიერებად იტყჳან ყოჳად.*
xolo sitqwersa tnebasa mecierebad itqwan qopad. (278vI)
-
- DO adverbial modifier**

If we substitute the case forms, the functional-semantic aspects of the elements of the construction will change accordingly, as was the case in example (10). For example:

- (14) **ხოლო სიტყვერად თნებად მეცნიერებასა იტყჳან ყოჳად.*
xolo sitqwierad tnebad mecierebasa itqwan qopad.
-
- adverbial modifier DO**

A couple more examples:

- (15) *τὴν* *μὲν* *οὖν* *ἄλογον*
Tēn *men* *oun* *alogon*
the.ACC.SG indeed therefore irrational.ACC.SG
δόξαν *εἶναι* *φασὶν* *ἀπλὴν*
doxan *einai* *phasin* *haplēn*
opinion.ACC.SG be.INF say.PRS.3PL simple.ACC.SG.F

γνῶσιν καὶ πρόχειρον
gnōsin kai procheiron
knowledge.ACC.SG and ready-at-hand.ACC.SG

‘They say, then, that irrational opinion is simple and ready (i.e., immediate) knowledge.’
(*Ad Marinum presbyterum*, CPG-7697.1; N, 232r, 3-4; PG 91, 20A).

Georgian translation:

უსიტყუელად ვიდრემე უკუბ თნებად იტყვან ყოფად, მარტივსა და
გელისწინასა ჯერ-ჩინებასა.

usiṭq̄uēlad vidreme ukuē tnebad iṭq̄wian q̄opad, marṭivsa da qelisṭinasა ჯერ-ჩინებასა.
(K14, 278vI).

adverbial modifier

DO

(16) εἴπερ τὴν μὴν φρόνησιν ὄρεξιν
eíper tēn mēn phronēsin órexin
if-indeed the.ACC.SG indeed prudence.ACC.SG desire.ACC.SG
θεωρητικὴν λογικῶν καὶ γνωστικῶν
theōrētikēn logikōn kai gnōstikōn
theoretical.ACC.SG of-logical.GEN.PL and of-cognitive.GEN.PL
μαθημάτων εἶναι φασίν
mathēmatōn einai phasin
studies.GEN.PL be.INF say.PRS.3PL

‘If indeed they say that prudence (phronēsis) is a theoretical desire for logical and cognitive disciplines.’ (*Ad Marinum presbyterum*, CPG-7697.1; N, 232r, -19-18; PG 91, 20D)⁵

Georgian translation:

ვინადოგ(ა)ნ ცნობასა ვ(იდრ)ემე წადიერებად მხედველობითად იტყვან ყოფად
სიტყუერებითა და მეცნიერებითა სწავლულებათად.

vinaytgan cnobasa vidreme ṡadierebad mxedvelobitad iṭq̄wian q̄opad siṭq̄wierebitta da
mecnierebitta ṡṡvlulebatad. (K14, 279rI)

DO

adverbial modifier

⁵ The word εἶναι is not attested in PG 91, but it is present in all the manuscripts examined in this study.

In examples (15) and (16), the semantic function of the direct objects in the Greek text is as follows: (1) what they consider (gnōsin; phronēsin), and (2) as they consider it (doxan; theōrētikēn). Their case forms are, naturally, identical (accusative), since they function as direct objects. As for the Georgian translation, it likewise expresses these two semantic functions, with the difference that here the two functional units are formally differentiated: namely, what is considered is rendered in the dative case (žer-činebasa; cnobasa), whereas as it is considered is expressed by an adverbial case form (tnebad; mdevelobitad). See below (Table 1 and Table 2) the Semantic–Syntactic Correspondence of this discussion:

Semantic Function	Greek Expression	Case	Syntactic Role
What is considered	gnōsin / phronēsin	Accusative	Direct Object
As what it is considered	doxan / theōrētikēn	Accusative	Direct Object

Table 1

- No formal distinction between the two semantic roles.
- Both realized by identical accusative constructions.

Georgian Translation (Structural Differentiation)

Same semantic distinction, but formally differentiated by case system

Semantic Function	Georgian Expression	Case	Syntactic Role
What is considered	žer-činebasa / cnobasa	Dative Case	Direct Object
As it is considered	tnebad / mxedvelobitad	Adverbial Case	adverbial modifier

Table 2

- Semantic roles are preserved.
- formal encoding is split across two case systems.

Greek Structure:

Semantic Function A → Accusative

Semantic Function B → Accusative

(Formal Identity)

Georgian Structure:

Semantic Function A → Dative Case

Semantic Function B → Adverbial Case

(Formal Differentiation)

- Greek encodes both semantic roles with a single morphosyntactic form (accusative).
- The Georgian translation redistributes the semantic load across distinct case forms, thereby making the conceptual distinction formally visible.

This results in a shift from: syntactic uniformity (Greek) → to morphological differentiation (Georgian)

The comparison between the Greek and Georgian structures reveals a systematic difference in the way identical semantic relations are encoded at the morphosyntactic level. In the Greek text, both semantic functions – (A) what is considered and (B) as what it is considered – are expressed through a single grammatical form, namely the accusative case. This results in a state of formal identity, where distinct semantic roles are not morphologically differentiated but are instead subsumed under a uniform syntactic structure of direct objects.

By contrast, the Georgian translation distributes these same semantic functions across two formally distinct case forms. The first function, corresponding to what is considered, is rendered in the dative case, while the second function, corresponding to as what it is considered, is expressed through an adverbial case form. This leads to a situation in which the semantic distinction that remains formally neutralized in Greek becomes explicitly encoded in Georgian morphology.

Consequently, the translation demonstrates a shift from syntactic uniformity in the source language to morphological differentiation in the target language. While Greek maintains a single-case realization for both semantic roles, Georgian restructures the same conceptual content by assigning different case markers to each function, thereby making the underlying semantic contrast formally visible at the level of grammatical expression.

2.3. Metatext of the Gelatian manuscript: a linguistic-type insertion

Maximus the Confessor, in one of his discussions, examines the theology of Arius and Sabellius with regard to the divine nature of the Holy Trinity and its persons. Here I present the relevant passage of this discussion:

A. Ὁ Ἄρειος τὰς τρεῖς ὑποστάσεις ὁμολογεῖ, ἀλλὰ τὴν Μονάδα ἀρνεῖται, καὶ οὐ λέγει ὁμοούσιον τὴν ἁγίαν Τριάδα.

Ho Areios tas treis hypostaseis homologeï, alla tēn Monada arneitai, kai ou legei homoousion tēn hagian Triada.

‘Arius acknowledges the three hypostases, but denies the Monad and does not affirm the Holy Trinity to be consubstantial.’

B. Ὁ δὲ Σαβέλλιος τὴν Μονάδα ὁμολογεῖ, ἀλλὰ τὴν Τριάδα ἀρνεῖται, τὸν γὰρ αὐτὸν λέγει Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα.

Ho de Sabellios tēn Monada homologeï, alla tēn Triada arneitai, ton gar auton legei Patera kai Huion kai hagian Pneuma.

‘But Sabellius acknowledges the Monad, yet denies the Trinity, for he says that the same one is Father, Son, and Holy Spirit.’ (*De duabus Christi naturis*, CPG-7697.13; N, 98r, 4-6; PG 91, 145A)

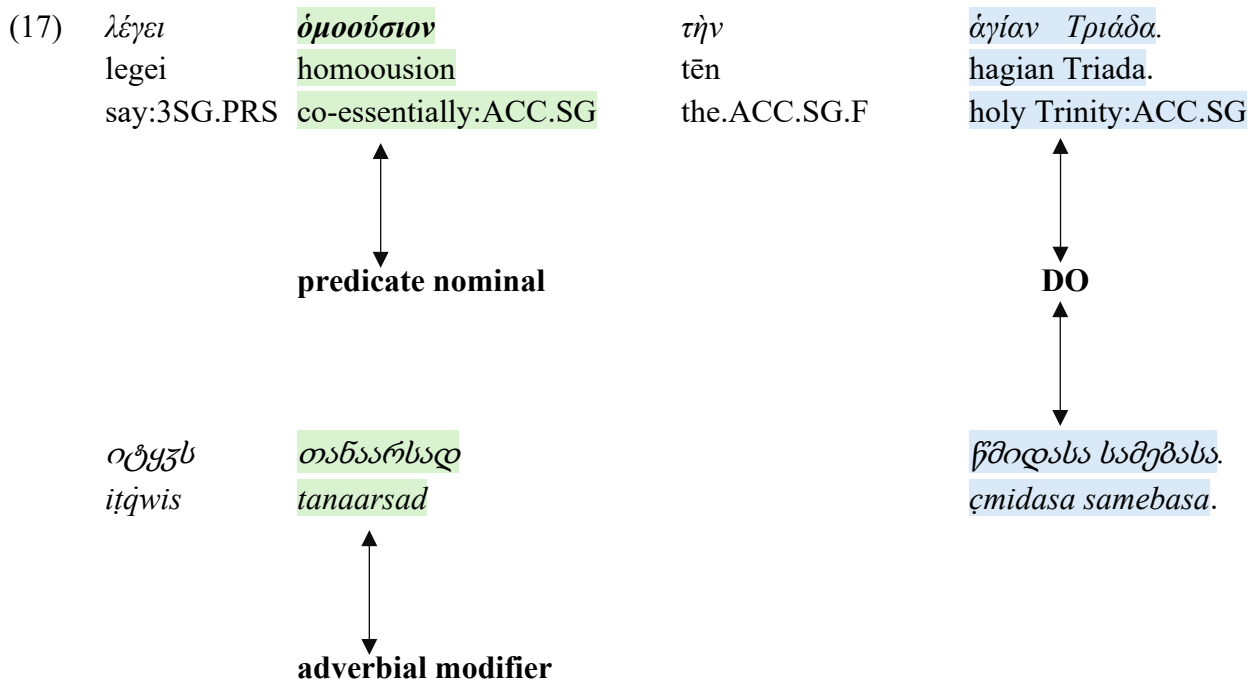
In the passages presented above, the highlighted elements are direct objects which, in accordance with the morphosyntax of the Greek language, are expressed in the accusative case. If the reader of the text does not have an extended semantic connection with the context, it becomes difficult to determine which direct object is the entity being defined and which is the defining element. Such semantic ambiguity arises from the morphosyntactic rule according to which both direct objects in the construction are expressed in the accusative case. Let us now consider the Georgian translation of these texts:

A. *არიოზ სამთა გუამთა აღიარებს, არამედ მხოლოობასა უარჰყოფს, და არ იტყვს თანაარსად წმიდასა სამებასა.*

arioz samta guamta ayiarebs, aramed mxoloobasa uarhqops, da ar itqwis tanaarsad cmidasa samebasa.

‘Arius acknowledges the three hypostases, but denies the Monad and does not affirm the Holy Trinity to be consubstantial.’ (K14, 165vII)

In the Georgian translation of Sentence A, the defined and defining elements are formally differentiated. As demonstrated in the analysis of the previous examples, the dative case marks the sentence element that is defined, that is, the entity being characterized, whereas the adverbial case marks the defining element, that is, the one that describes or characterizes the defined unit. This interaction is illustrated below:

As for the Georgian translation of sentence B, here too—both from a semantic perspective and from the functional perspective of the constituents relevant to our discussion—the same ambiguity is present as in the Greek text. The corresponding Georgian text is as follows:

- B. ხოლო საბელლიოს მხოლოობასა აღიარებს, არამედ სამებასა უარჰყოფს, რამეთუ მასვე იტყვის მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა.

xolo sabellios mxoloobasa ayiarebs, aramed samebasa uarhqops, rametu masve itqwis mamasa da zesa da çmidasa sulsa.

‘But Sabellius acknowledges the Monad, yet denies the Trinity, for he says that the same one is Father, Son, and Holy Spirit.’ (K14, 165vII) (see Fig. 2)

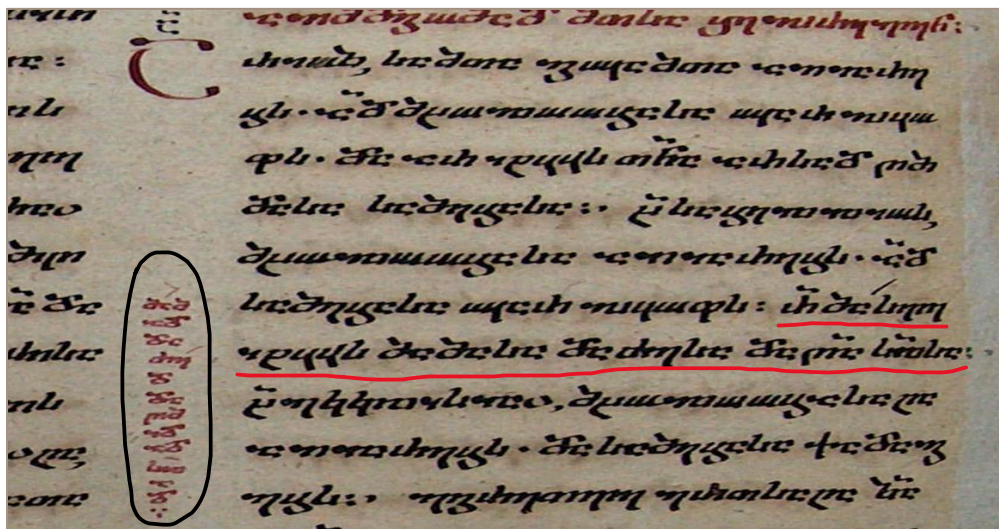

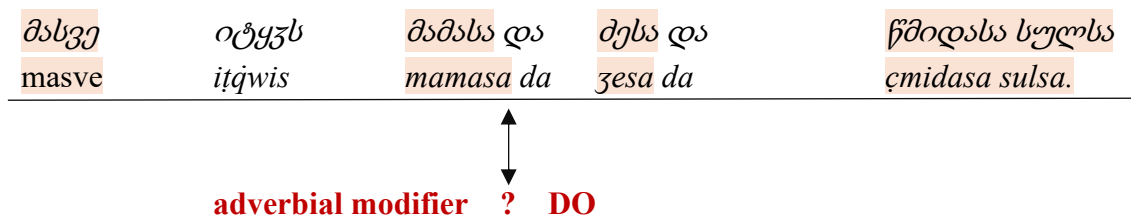
Fig. 2: K14, 165vII

In this Georgian text, the principle of formal differentiation between the units of the construction is violated; specifically, the defined and defining elements are expressed in the same case form – namely, the dative case. As a result, the reader is faced with semantic ambiguity in the text, as well as difficulty in determining which element performs which function within the construction. Here, the defined constituent *masve* is the one in question, but it is not discourse-focused, since the other constituents – *mamasa da zesa da çmidasa sulsa* – are in the same case form. The corresponding visualization of this discussion is presented below:

(18)	... <i>αὐτὸν</i>	<i>λέγει</i>	<i>Πατέρα</i> <i>καὶ</i>	<i>Υἱὸν</i> <i>καὶ</i>	<i>ἅγιον Πνεῦμα</i>
	... <i>auton</i>	<i>legei</i>	<i>Patera</i> <i>kai</i>	<i>Huion</i> <i>kai</i>	<i>Hagion Pneuma</i>
	...he:ACC.3SG	say:3SG.PRS	Father:ACC.SG	Son:ACC.SG	holy Spirit:ACC.SG
-
- ↑

↓

predicate nominal ? DO

As can be seen in graphical representation (18), a similar situation is observed in both the Greek and Georgian texts. Specifically, the units relevant to our discussion are not formally differentiated, which leads to ambiguity in the functions of these elements. In other words, the interpretation of the discourse is reduced to the level of individual semantic reading, where its meaning depends on how each interpreter construes it.

The Gelatian scribe attempts to resolve this functional-semantic and morphosyntactic problem by inserting, alongside the main text of the Georgian manuscript, a linguistically oriented metatext. This passage reads as follows:

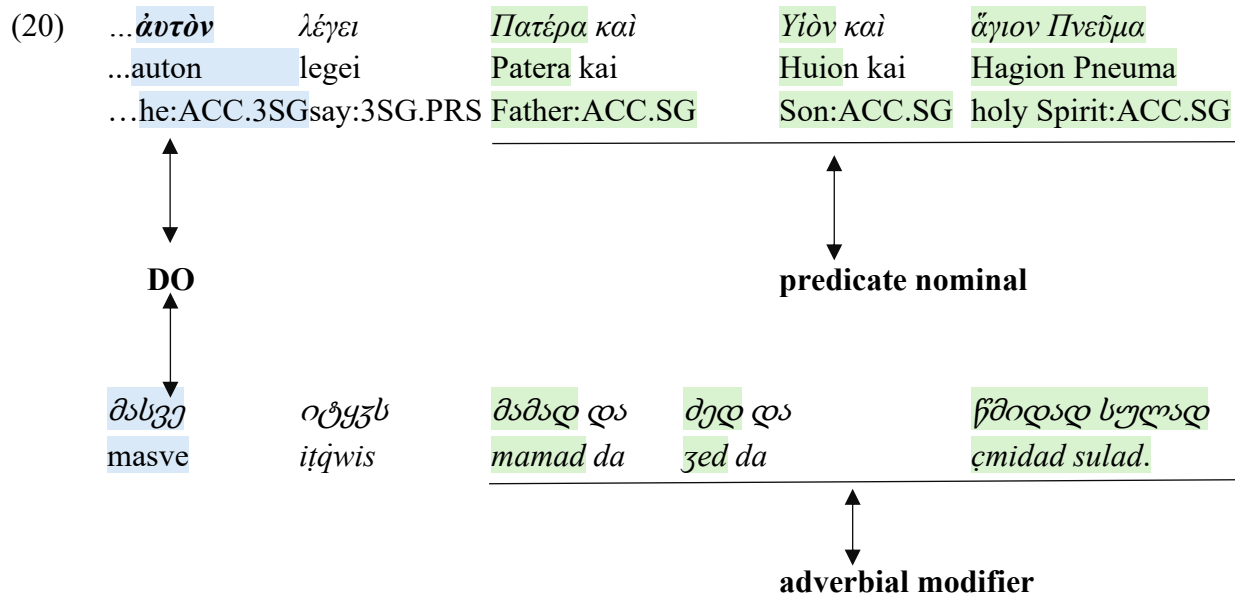
- (19) მამად და ძედ და წმიდად სულად.
mamad da zed da ḥmidad sulad. (K14, 165vII) (see Foto 2)

With this kind of clarification of the text, it becomes clear which element performs which function—namely, which unit is the defined element and which is the defining one. Such flexibility of forms of cases sheds light on the content of the discussion: specifically, the unit in the dative case is the one that is defined or characterized, whereas the unit in the adverbial case is the defining one, that is, the element which characterizes or describes another unit. Such clarity was not present in the text under conditions of formal undifferentiation. It is precisely this type of metatext that the Gelatian scribe produces alongside the main text.

Note: The theology of Sabellius is well known: he maintained that the Father, the Son, and the Holy Spirit are merely different manifestations of one and the same divine person. Accordingly, Sabellius recognizes “the same one” (*τὸν αὐτόν* - *masve*), that is, a single divine person, as “Father, Son, and Holy Spirit.” This interpretation naturally supports the understanding of *τὸν αὐτόν* / *masve* as the defined element rather than the defining one.

As for the adverbial case of the pronoun *igi*, such forms are in fact attested in the text, and the author could have employed them here had he intended *τὸν αὐτόν* to function as the defining element. The fact that he does not do so strongly suggests that *τὸν αὐτόν* is understood as the defined constituent. Otherwise, he would have used the form *igid*, as he does in the following examples: *igid daxatulta* (K14, 295rI); *igid hqops* (K14, 284rI); *igid kmnilta* (K14, 28rII); *rametu igid* (K14, 136vII).

In this case, the questions raised in example (18) are resolved; specifically, through the Georgian paratext it becomes possible to eliminate the ambiguity present in the Greek text. Accordingly, we obtain the following result:

When the dative form is used, this element itself becomes determined (i.e., characterized). In other words, it is the object to which a certain property is attributed. When the adverbial form is used, this element determines another element. That is, it represents the property that is attributed to another object.

This contrast can be expanded by clarifying how each case form functions within the syntactic and semantic architecture of the construction.

When an element is expressed in the dative form, it is not merely marked morphologically, but is also assigned a specific semantic status within the predicative structure. In such a configuration, the dative-marked element functions as the bearer of the predicated property. That is to say, it becomes the syntactic and semantic target of attribution: it is the entity about which something is asserted, described, or qualified. The dative case, in this sense, encodes the notion of being characterized, where the focus lies on the reception of a property rather than its source.

By contrast, when an element is expressed in the adverbial form, its role shifts from being a passive recipient of characterization to being an active source of predication. In this case, the adverbial form encodes the semantic value of manner, mode, or aspect of characterization. It does not function as the object being described, but rather as the conceptual lens through which another element is described or evaluated. In other words, it represents the qualitative or modal property that is attributed to another entity.

From this perspective, the opposition between the two forms can be understood as a structural distinction between:

- the entity that receives characterization (dative form).
- the entity, which transmits this characterization to another element (adverbial form).

This distinction is crucial for interpreting the internal logic of the construction, since it establishes a clear division between what is being described and what is describing.

3. Conclusion

The analyzed examples clearly demonstrate that the case system of the Georgian language is not limited to morphological marking alone, but also plays an active role in the logical structuring and differentiation of meaning. In other words, case morphology in Georgian functions as a mechanism for organizing semantic relations within the sentence.

In Old Georgian in particular, the alternative use of the dative and adverbial cases should not be understood as a purely formal variation or stylistic option. Rather, it has direct semantic consequences, as it systematically shifts the focus of the utterance. The dative case tends to highlight the entity that is being characterized or predicated upon, whereas the adverbial case emphasizes the descriptive or qualifying dimension that is attributed to another element. As a result, the choice between these forms contributes to the distribution of informational prominence within the sentence and shapes the way meaning is cognitively organized.

The activation of functional-semantic distinctions through case variation appears to be systematic, indicating that morphological choices are closely integrated with syntactic and semantic structuring. This, in turn, reflects a general linguistic tendency in Old Georgian to encode interpretative and logical relations directly within the grammatical system, rather than relying solely on context or discourse-level inference.

References

The Greek New Testament (GNT) 1993: Aland, Barbara; Aland, Kurt; Karavidopoulos, Johannes; Martini, Carlo Maria & Metzger, Bruce M. (Eds.). 4th rev. ed., United Bible Societies.

Janzina 2014: Янзина, Эвелина; *Учебник древнегреческого языка*. Москва: Р. Валент.

Malinauskene 2002: Малинаускене, Наталья; *Древнегреческий язык: начальный курс. Часть I*. (3-е изд.). Москва: Греко-латинский кабинет Ю. А. Шичалина.

Smyth 1920: Smyth, Herbert Weir; *Greek grammar for Colleges*. MA: Harvard University Press.
<https://archive.org/details/greekgrammarforc0000herb>

Urušaze 1969: ურუშაძე, აკაკი; *ძველი ბერძნული ენა*, თბილისი: თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა.

Manuscript Sources

Kutaisi, State Historical Museum, K14 (examined firsthand by the author)

Rome, Biblioteca Angelica, Angelicus 120

<https://www.internetculturale.it/jmms/iccuviewer/iccu.jsp?id=oai%3Awww.internetculturale.sbn.it%2FTeca%3A20%3ANT0000%3ACNMD%5C%5C0000117105&mode=all&teca=MagTeca+-+ICCU>

Paris, Bibliothèque nationale de France (BNF), Coislin 90

<https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b10037897w/f500.item.r=coislin%2090#>

Vatican, Biblioteca Apostolica Vaticana (BAV), Vaticanus 1502

https://digi.vatlib.it/view/MSS_Vat.gr.1502.pt.2

Munich, Bayerische Staatsbibliothek (BSB), Monacensis gr. 363

<https://daten.digital-sammlungen.de/0007/bsb00073036/images/index.html?id=00073036&groesser=&fip=yztssdassasewqeayaenewqeayaxdsydfsd&no=64&seite=422>

Paris, Bibliothèque nationale de France (BNF), Parisinus 886

<https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b10723132r/f491.item>

CPG-7697:

<https://clavis.brepols.net/clacla/OA/Details.aspx?id=7F97CB44DAAE4035A7241395C3B2EDAF>

Abbreviations

1/2/3/	1 st /2 nd /3 rd person
ACC	Accusative case
ADV	Adverbial case
DAT	Dative case
DEM	Demonstrative pronoun
DO	Direct object
FUT	Future tense
GEN	Genitive case
INF	Infinitive
IPFV	Imperfective
IO	Indirect object
SG	Singular
PL	Plural
PRS	Present

მიცემითბრუნვიანი აქტანტისა და ვითარებითბრუნვიანი
სახელის ფუნქციურ-სემანტიკური დიფერენციაცია ძველ
ქართულში: ერთი გელათური თარგმანის მეტატექსტის
საფუძველზე⁶

დავით იობიძე

(აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, საქართველო)

DOI: 10.62235/mln.4.2026.12152

davit.iobidze@atsu.edu.ge || <https://orcid.org/0000-0002-4758-1258>

რეზიუმე

შესავალი

წინამდებარე კვლევა ეხება მიცემითბრუნვიანი აქტანტისა და ვითარებითბრუნვიანი სახელის ფუნქციურ-სემანტიკურ ანალიზს ძველ ქართულში ერთი გელათური თარგმანის მეტატექსტის საფუძველზე; კერძოდ კი მიცემითი და ვითარებითი ბრუნვების ფუნქციურ ოპოზიციას. კვლევის ძირითადი თეზისი მდგომარეობს იმაში, რომ ძველ ქართულში ბრუნვის ფორმის არჩევანი არ წარმოადგენს მხოლოდ მორფოლოგიურ ვარიანტს, არამედ აქტიურად მონაწილეობს წინადადების სემანტიკური ორგანიზაციისა და ლოგიკური აქცენტირების პროცესში.

განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება თეოლოგიური ტექსტის თარგმნის პრაქტიკას, სადაც ფორმალური ცვლილებები ხშირად იწვევს შინაარსობრივ ინტერპრეტაციულ სხვაობებს. სწორედ ამიტომ, ბრუნვათა სისტემის ფუნქციური ანალიზი ძველ ქართულში არ შეიძლება შემოიფარგლოს მხოლოდ გრამატიკული აღწერით, იგი უნდა განიხილებოდეს როგორც მნიშვნელობის სტრუქტურირების მექანიზმი.

⁶ კვლევა №YS-24-496 განხორციელდა შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მხარდაჭერით.

კვლევის მიზანია აჩვენოს, რომ მიცემითი და ვითარებითი ბრუნვების ოპოზიცია წარმოადგენს სისტემურ სემანტიკურ ინსტრუმენტს, რომლის მეშვეობითაც ქართული ენა ახდენს ბერძნული თეოლოგიური ტექსტების არგუმენტური სტრუქტურის გადმოტანას და ინტერპრეტაციულ ადაპტაციას.

1. მეთოდები

კვლევა ეფუძნება კომპლექსურ ფილოლოგიურ-ლინგვისტურ მეთოდოლოგიას, რომელიც აერთიანებს შემდეგ მიდგომებს:

ა) გამოყენებულია მორფოსინტაქსური ანალიზი, რომლის მეშვეობითაც ხდება როგორც ბერძნული, ისე ქართული ტექსტების ფორმალური სტრუქტურის აღწერა. ამ ეტაპზე იდენტიფიცირებულია ბრუნვითი კატეგორიები (ACC, DAT, ADV), მათი კომბინაციები და სინტაქსური ფუნქციები.

ბ) კვლევის მნიშვნელოვანი კომპონენტია ფუნქციურ-სემანტიკური ანალიზი, რომელიც მიმართულია წინადადების შიგნით **განსაზღვრული** და **განმსაზღვრელი** ელემენტების გამოჯვანაზე. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა იმ ფაქტს, რომ ეს განსხვავება ბერძნულში ხშირად ნეიტრალიზებულია, მაშინ როცა ქართულში იგი ფორმალურად გამოხატულია.

გ) კვლევაში გამოყენებულია შედარებით-ტიპოლოგიური ანალიზის მეთოდი, რომლის ფარგლებში ბერძნული *accusativus duplex* კონსტრუქცია შედარებულია მის ქართულ შესაბამისობასთან. ეს საშუალებას იძლევა გამოვლინდეს არგუმენტური სტრუქტურის სისტემური გადანაწილება ორ ენას შორის.

დ) კვლევაში ასევე გამოყენებულია **ხელნაწერთა ტექსტოლოგიური ანალიზის მეთოდი**. გელათური ხელნაწერის (K14) მასალა განხილულია ორიგინალი ბერძნული ტექსტის შემცველი ხელნაწერების (A = Angelicus 120 (11th c.), N = Coislinianus 90 (12th c.), Va = Vaticanus 1502 (12th c.), M = Monacensis gr. 363 (12th c.), Par = Parisinus 886 (13th c.)) მონაცემებთან შეპირისპირებით. შესწავლილია როგორც ძირითადი ტექსტი, ისე მარგინალური პარატექსტი.

2. დისკუსია

ძველი ბერძნული მორფოსინტაქსის ერთი თავისებურება: accusativus duplex

ძველი ბერძნული ენა სისტემურად იყენებს *accusativus duplex* კონსტრუქციას, სადაც ერთი ზმნა მართავს ორ პირდაპირ დამატებას. ეს ორი დამატება ასრულებს განსხვავებულ სემანტიკურ ფუნქციებს:

- **accusativus personae** – აღნიშნავს პიროვნებას ან ობიექტს, რომელიც მოქმედების უშუალო მიმღებია;
- **accusativus rei / predicative accusative** – აღნიშნავს იმ შინაარსს ან თვისებას, რომელიც ამ ობიექტს მიეწერება.

ამ სტრუქტურაში ორივე არგუმენტი ფორმალურად ერთსა და იმავე ბრუნვაშია წარმოდგენილი (Accusative), რაც იწვევს სემანტიკური როლების ფორმალურ ნეიტრალიზაციას. სწორედ ეს ქმნის თარგმნით სირთულეს იმ ენებში, სადაც მსგავსი ორმაგი ობიექტის სტრუქტურა არ არის ბუნებრივი.

ფუნქციურ-სემანტიკური აქცენტის ფორმალური დიფერენცირება

კვლევის ერთ-ერთი მთავარი შედეგია იმის დადგენა, რომ ქართულ ენაში ბერძნული *accusativus duplex*-ის შესაბამისი სტრუქტურა არ ინარჩუნებს ფორმალურ ერთგვაროვნებას. ნაცვლად ამისა, ხდება სისტემური გადანაწილება:

- **accusativus personae** ქართულში გადმოიცემა მიცემითი ბრუნვის ფორმით (Dative) და ფუნქციონირებს როგორც განსაზღვრული ობიექტი;
- **accusativus predicationis** გადმოიცემა ვითარებითი ბრუნვის ფორმით (Adverbial) და ასრულებს განმსაზღვრელი ერთეულის ფუნქციას.

ამგვარად, ქართული ენა ქმნის მკაფიო ბინარულ ოპოზიციას:

- განსაზღვრული ელემენტი → მიცემითი (DAT)
- განმსაზღვრელი ელემენტი → ვითარებითი (ADV)

ეს წარმოადგენს სემანტიკური როლების ფორმალურ დიფერენცირებას, რომელიც ბერძნულში მხოლოდ კონტექსტურად იკითხება.

გელათური ხელნაწერის მეტატექსტი: ლინგვისტური ჩანართი

საკვლევი საკითხისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია გელათური ხელნაწერის (K14) მეტატექსტი – ლინგვისტური ხასიათის ჩანაწერი. ეს ჩანართი

არ წარმოადგენს უბრალო კომენტარს, არამედ არის ენობრივი ანალიზის ფორმა, რომელიც მიზნად ისახავს ტექსტში არსებული სემანტიკური გაურკვევლობის აღმოფხვრას.

მეტატექსტი (მაგ. „მამად და ძედ და წმიდად სულად“) ფუნქციონირებს როგორც ინტერპრეტაციული ინსტრუმენტი, რომელიც:

- აკონკრეტებს რომელი ელემენტია განსაზღვრული;
- განსაზღვრავს რომელი ფორმა ასრულებს განმსაზღვრელ ფუნქციას;
- ამცირებს ფუნქციურ-სემანტიკურ ორაზროვნებას.

ეს ფაქტი მიუთითებს, რომ გელათის საღვთისმეტყველო სკოლის ტრადიციაში არსებობდა მაღალი დონის ლინგვისტური ცნობიერება, სადაც ტექსტის არა მხოლოდ თარგმნა, არამედ მისი ინტერპრეტაციული დაზუსტება იყო მნიშვნელოვანი.

3. დასკვნა

კვლევის შედეგები ადასტურებს, რომ ძველი ქართული ენის ბრუნვითი სისტემა წარმოადგენს არა მხოლოდ გრამატიკული, არამედ სემანტიკურ-ლოგიკური ორგანიზაციის მექანიზმს. მიცემითი და ვითარებითი ბრუნვების ოპოზიცია სისტემურად გამოიყენება იმისათვის, რომ წინადადებაში განისაზღვროს:

- რომელი ელემენტია აღწერილი ან განსაზღვრული,
- და რომელი ელემენტი ასრულებს ამ აღწერის ან განსაზღვრის ფუნქციას.

ამდენად, ქართული ენა ახდენს სემანტიკური როლების ფორმალურ კოდირებას, რაც საშუალებას იძლევა თეოლოგიური შინაარსი გადმოიცეს მაქსიმალური სიზუსტით.

ტექსტების ანალიზი აჩვენებს, რომ:

- ბერძნულში სემანტიკური განსხვავება ხშირად რჩება ფორმალურად ნეიტრალიზებული (ACC-ით გამოხატული),
- ქართულში კი იგივე შინაარსი გადანაწილებულია განსხვავებულ ბრუნვის ფორმებში (მიცემითი vs. ვითარებითი), რაც ქმნის უფრო მკაფიო ლოგიკურ სტრუქტურას.

განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს გელათურ ხელნაწერში განთავსებულ მეტატექსტს, რომელიც ადასტურებს, რომ გელათელი მწიგნობრები არა მხოლოდ

თარგმნიდნენ ტექსტს, არამედ აქტიურად ახდენდნენ მის ენობრივ ინტერპრეტაციას და სემანტიკურ ორგანიზებას.

კვლევამ დაადასტურა, რომ ძველი ქართული თეოლოგიური ენა წარმოადგენს მაღალად სტრუქტურირებულ სისტემას, სადაც ბრუნვის არჩევანი პირდაპირ განსაზღვრავს არა მხოლოდ სინტაქსურ, არამედ ინტერპრეტაციულ და თეოლოგიურ მნიშვნელობას.